

885^а718
Уд
587

Марина БРАЦИЛО

СОНЦЕТЯЖІННЯ

УЛ
589

Марина Брацило

к

СОНЦЕТЯЖІННЯ

Поезії

88
77
77
→ 57.
88
88

Видавництво
«Хортиця»
2001

ЗАПОРІЗЬКА
ОБЛАСНА
БІБЛІОТЕКА
імені О. М. Горького

ПЕРЕВІРЕНО

ПЕРЕВІРЕНО

ББК 84.4 Укр 6-5
УДК 821.161.1-1
Б 87

Брацило М.

Б87 Сонцетяжіння: Поезії — Запоріжжя: Хортиця, 2001. — 110 с.
ISBN 966-7748-34-0

«Сонцетяжіння» — четверта збірка поезій запорізької поетеси Марини Брацило, члена Національної Спілки письменників України.

Попередні книжки — «Хортицькі дзвони», «Благовіст», «Мелодія вічних прощань» досить високо оцінені читачем і критикою.

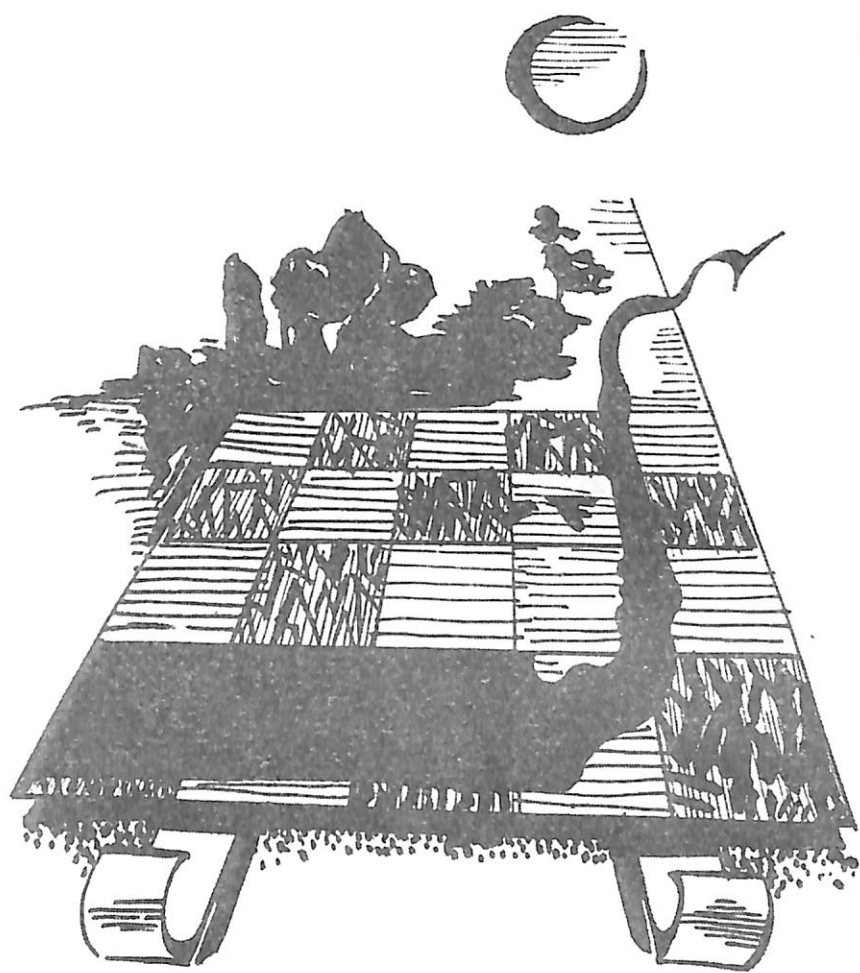
Поетичний світ автора у новій збірці вельми розмаїтий. В ній болісно відлунує минуле і сьогодення, відтворене крізь призму власного світобачення. Поетесі властиве глибоке проникнення в історичну мішувину свого народу, генетичне відчуття родоводу. Її поезія сповнена щему за втраченими етнокультурними здобутками, фізичного відчуття двосутності автора — полиново-степової і зболено-урбанізованої. Поетеса прагне всебічного осмислення як «альтер его», так і постулу своєї держави «на шляху в безкінечність».

ББК 84.4 Укр 6-5
УДК 821.161.1-1

ISBN 966-7748-34-0

© М. Брацило
«Сонцетяжіння» 2001.
© ЗМДКА «Дніпровський
металург», 2001

ПАПЕРОВІ САНИ

* * *

Запряжу панерові сани,
Поганятиму ручкою.
Ой поїду до баби Оксани
На заручини.

Не по той бік ріки —
Повз дерева-роки:
— Н-но!
Не кружляють круки,
А свистять парубки —
Аж дзвенить вікно.

Не сховають убори стану!
Розкажу хоч уривками,
Як сусідка баба Оксана
Була дівкою.

Чи не кращою
На всій вулиці.
Парубків було!
Призабулося:
Давні буквиці,
Давня грамота...
Дай Бог пам'яті!

Ой летять роки і покоси,
Місяць блимає...
А були ж у Оксани коси —
В дві руки мої!..

Ой комусь вони
Зав'язали світ,
У густій траві
Загубився слід.

«Ой ти, дівчино, зарученая...»
Давно було це. Коли — не знаю.

Щось порожньо в дворі Оксанинім:
Чи не в гості поїхала?
Повернися. Зустріне сани
Тільки віхола.

Перед Богом стають.
Дивне таїнство.
Чи не в юнь свою
Повертаються?

Вже не треба ні слів, ні шани —
Лиш пишатись онучкою.
Запряжу паперові сани,
Поганятиму ручкою.

ПОРТРЕТ НА ПОБУТОВОМУ ТЛІ

Сьогодні згадала юність —
Цей білий паріжний камінь —
Шляхетна моя бабуня
З порепаними руками.
З іконним усміхом вічним,
З прихованим смутком неясним,
З прекрасним темним обличчям,
Поораним плугом часу.

Підклавши в вогонь печалі,
У діжці журу місила,
І вдався їй хліб звичайний, —
Немов коровай весільний:
Од ранку над тістом вгору
Долоні злітали, мов крила.
Обмовилась:
— Прийде Григорій,
А я ще борщу не варила.

Лише стріпонулись вії,
На мить перервався подих, —
Бо знала, що лід мій прийде
Хіба що у сон чи спогад.

Вже крига застиглим криком
Прикрила каложам очі,
Та довго трисвічник вікон
Горів на столі у ночі.
І ранок котився дрібно,
Світанок зливаючи щедро.
І пахло спеченим хлібом,
І трішечки — липовим медом.

КАЗОЧКА

Пробачте: після тої — знову тої:
Той самий зміст, хоча й нові слова.
Один господар, гнаний самотою,
Ходив на ринок, лихо купувать

Чи то нових дошкукувавсь вражень —
А лихом торгували з-під поли —
Бува, йому не тільки фунт відважать,
Бува, всі десять. Це вже — як коли.

Що друзів, що гостей — траплялось рідко.
Піджак парадний терся у шкафу.
Хіба що забіжить яка сусідка —
Дізнатися, по чому лиха фунт.

Відшучувавсь. А вже як піде — тихо —
Звірявся споришам і кураю:
Картопля - знаю - скількись там. А лихо
Таким, як я, задурно роздають.

* * *

Трава уже торкається плеча.
Ромашки вицілюють коліна.
Ці сходинки риплять, а не звучать, —
Мов клавіші старого піаніно.

Лишивши на запиленім шляху
Утому й пил вселенського прогресу,
Творють підшви музику суху —
Симфонію для сходинок з оркестром.

Нахмурено спостерігає дах,
Як білим світом повз тернові хащі
Жене в віки татарника орда
Ясир з волошок, маків і ромашок.

Рвонуться в двері струмені тепла,
Впаде до ніг срібliste павутиння...
Послухайте! Я все-таки прийшла
Пригадуванням вибілити стіни,

Зігріти тишу — спрілу і лунику, —
Впустить у вікна вечір і осоння...
І пахне ліжник, кинутий в кутку,
Немов шорстка бабусина долоня.

***

Земляки мої! Братчики!

Діти землі —

Од колиски й довіку напоєні степом.
До мого джерела незагоєний слід
На якому кульбаби гойдаються теплі,

Ви, що теплим корінням натруджених рук
І розгонистим кроком — виростаєте в поле..
Я не гратиму в кимось придуману гру,
Я не вмію соромитись братства і долі —

Вас, що далі Поліг не бували ніде
(Ну хіба що на трохи. І зразу — додому),
І навряд чи ви речники «свіжих ідей».
І навряд чи — народ. І навряд чи — свідомі.

Але ви од землі, мов міфічний Антей,
Берете свою силу — як терен, як трави —
Здичавілі нащадки козацьких дітей,
Здичавіле пагіння колишньої слави.

Цей розкрилений стан. Ця незрушність плеча.
Ця любов до пшениць, виднокруга і коней.
Ця сваволя. І ця безнадія в очах.
Ця тавро неминучості — змалку й до скону.

І у цій безнадії — я ваша сестра,
Я приймаю ваш біль, підсвідомо-незрячий.
Де остання верба, наче казка, стара
Над змілілим ставком, нахилиючись, плаче —

Земляки мої! Хай — і такими, як є,
Я приймаю вас. Сумніву — тіні не знайдеш..
Я приймаю ваш біль. Але серце моє
Видивляється в вас чи то Гонту, чи Байду.

Ці слова кострубаті, горілка і хліб —
Гіркувате причастя поламаних стебел..
Земляки мої! Братчики! Діти землі —
Од колиски й довіку напоєні степом.

* * *

Я хочу на пасіку, в літо щедре,
В калачики, в спориші,
Туди, де мій час витікатиме медом —
Світлим медом з вощин.

Туди, де вирує бджолиний оркестр,
Де всі мої лиха — ніщо,
Де біга й понині чорненький песик,
Що звався, здається, Жучок.

Мені не потрібні цілющі джерела,
Достатньо вернути лишень
Туди, де росли велетенські дерева
На місці низеньких вишень,

Де ще непоправним здавалася горем
На ніч перервана гра..
Туди, де лишилася думка, що в сорок
Я буду, напевно, стара.

***

Я так заборгувала вам, степи! —
За ласку вітру маю сон віддати.
Цього, щоправда, мало. Він сліпий,
Цей чорний аромат сумної м'яти.

Та я його у серці розімну.
Ховає тиша залізничних станцій
Гірко тепло старого полину —
Мов дотики колишнього коханця.

Щось рідне є у теплій гіркоті:
То спогад їжаком тривожить трави...
Величний степ! Мій борг пробачиш ти,
Але, на жаль, це виняток із правил.

* * *

А що ввижалося мені —
Не очманілій ще від світу —
На сінниках котрогось літа,
Під мерехтіння теплих снів? —

Чи тупотіла череда,
Чи дикі орди мчали днями?..
Духмяно марилось піснями,
З яких і слова не згадать.

Вже й вечір нас на сінниках
Ішов шукати: що то діти!
Ми брали місяць — присвітити,
Аби, бува, не заблукать.

І свічка місяця в руці
Хилилась сплавлено і сонно.
Ішла зоря попідвіконню,
Кололи шибу промінці.

Спитай годинник — скаже: «так!» —
Мовляв, згадай, мовляв, не бійся!..
В вікно погляну — де той місяць!
Далеко місяць. Не дістать.

СКЛАДЕНЬ

Триптих

- I. А на обличчях батьків —
зморшка за зморшкою —
Доля різьбить
хімерний дереворит.
Мисник ховає важкі
полив'яні горщики.
В теплому чреві плити
вечір горить.

Спраглий червоний вогонь
ще нагодований —
Знає на смак
різну деревину.
І у буття мого
є майбутнє — до повені,
Отже, надія
зустріти прийдешню весну,

Доки ще тепло пахнуть
мамині руки
Чи молоком, чи, може,
моїм життям,
Доки ще можу сховати
жаль і розпуку
В усмішку батька
з полегкістю каяття.

Повне право руки —
набрати пригорщею
На майбуття
пам'яті і жури...
А на обличчях батьків —
зморшка за зморшкою —
Доля різьбить
печальний дереворит.

- II. Пізно вже — смеркло.
Обрій в'ється димами.
Тепло і хмарно...
Не переймайтеся цим!
Бачу у дзеркалі

Жінку, схожу на маму.
— Мамо, яка ти гарна! —
Каже мій син.

III. — Татуню, вибачте! — згадалось.
Тоді б сказати — пізно вже.
Ні, це не в лострі — далі, далі,
В медових відблисках пожеж

А я мовчу. І скнію, скнію...
Що ті слова? — не чути їх.
Тремтять долоні. І на вії
Лягає час. Чи, може, сніг?

Напевно, сніг — давно не літо.
Тривожні відблиски сльоти.
— Татуно, вибачте! — І вітер
Відповідає: Бог простить.

8 8 5 7 1 8

ЗАПОРІЗЬКА
ОБЛАСНА
БІБЛІОТЕКА
імені О. М. Горького

* * *

Насінневий сухенький лускіт.
Кіт на ганку. Спориш по дворі.
Тінь бджоли лягла на пелюстку —
Все так само. Вже котрий рік.

Стань. Дивися. Плечима знизуй.
Час котився -котився — і став:
Баба Катря лічить на призьбі
Насінінки, наче літа.

Вже й не вгедиш за тими роками,
Хоч дивися під руку шорстку:
Баба Катря була за маму
І сестричкам, і брату Федьку.

А було ж тій мамі тринадцять!
Може, більше. Ніхто не згада.
І сусідки лаялись: — Тряся!
Ще й гордує. А стан! А хода!

Гляне баба — нічого не видно.
Хилять бабу роки і роки.
Де той Мирополь? Де ті сусідки?
Де зухвалі струнки парубки?

Йшли по воду — пішли за водою.
Це ж уже й не згадає ніхто:
Баба Катря була молодію.
Був ще парубок дід Платон.

* * *

Мій батько возить сояхи з городу —
Загаслі, відпрацьовані сонця.
Стежина — та. Чи та? Можливо, ця —
Протоптана людьми мого роду?

Вона одна. По ній росте полин.
Тому вона гірчить, мов наші долі.
Мій батько зносить зорі у стодолу, —
І борошно впаде — чи пил, чи попіл,
Їх потім перемеле часу млин.
Замісять з нього пам'ять не одну...
Викопує мій батько таїну.
Сусідка Галька каже, що картоплю.

Пробач їй, батьку — мабуть, що сліпа.
Давно не їла хліба просто з печі.
Мій батько возить сояхи надвечір.
Оце і є серпневий зорепад.

* * *

Перехрестіть мене, бабуню,
Щось так незатишно мені.
Легять мої патлаті дні
Повз нашу вкриту мохом клуню,

Повз наш старий садок сливовий,
Повз теплі пахощі трави..
Я знаю, думаєте Ви,
Чому нема од мене й слова.

Бабуню, прошу, як в дитинстві,
Перехрестіть моє вікно.
Вже вечора сумне вино
До очерету небо тисне.

Чи я забудуся у сні?
Вже ніч по небу місяць суне.
Перехрестіть мене, бабуню,
Щось так незатишно мені.

* * *

Вітри регочуть в димарях,
А попід стріхами вже тихо.
Це ще не лихо. Вже не лихо.
Це ще не страх. Уже не страх.

Ховає літо від дощу
Сінник, немов вітряк безкрилий.
Лиш не мовчи, завіє біла,
Хоч ти поплач, як я мовчу.

Хоч ти поплач, поголоси,
Хоч ти збуди чубаті тіні.
На ранок вип'ють морок синій
Ставків захриплі голоси.

Чи задзвенять? Уже й вони
Порозгубились по яругах.
Чи позбулись води і туги?
Чи зачекалися весни?

Мій краю! Мекка для мирян
Твої старі, пожовклі мошні.
Над пам'яттю чужої прощі
Вітри регочуть в димарях.

МОЛИТВИ ВЕЧІРНІ

I. Вклякну. Вуста кривитиму.
Перед іконами витиму —
В сутінках і світаннями.
На полуденній межі.
Очі іконні ловитиму:
Боже, храни воїтелів!
Надто ж мого коханого,
Боже, обережи.
Боже, даруй йому радості!
І досягти, і не зрадити.
Будь милосердний і щирий —
В спеку, в сніги, в сльоту!
Від каяття безпорадного
І від лукавого радника,
Від забуття і зневіри,
Боже, його врятуй.
Дай на терпіння без докору
Янгола з крильми широкими.
Щоб не зронити й кровиночки —
Мудре й просте життя,
Духу твердого і спокою,
І поривання високого.
Боже, мені ж краплиночку:
Віру у майбуття.

II. Щось вуста шепотять Богородиці.
Граю з пам'яттю в дивну гру.
А з очей моїх сльози котяться —
Мов намисто із рук.

Білий аркуш тремтить під зливою,
Припадає щільніш до стола.
Я згадаю, як бути щасливою —
Бо колись же й була.

Захлинається голос осаннами,
Завмирає, зітхає, тремтить...
Ще б навчитися бути коханою —
І щасливою тим.

III. Святий Миколаю!
До тебе прохання маю.
Вуста благання тримають,
Мов квітка — краплину роси:
Спаси
Мого маленького сина,
Мою маленьку родину,
Моє маленьке життя.
Прийми каяття!
А бачиш тисячі іскор?
То ціле місто
Гойдає в долонях свічки:
Такі ж
Воно шепоче молитви.
А сльози злити —
То певно, вийдуть річки...
А бачиш? — Мільйони вогників
Очима сяють тривожними?
То ціла моя земля
Молитвами шлях вистеля —
Туди, де Господь.
Виходь!
До ніг його прихилися, молися, —
То, може, Україну спасеш?..

ПОТУРНАЧКА

- I. Очі хтиві і звабні, злітає одежа легка.
Ти вже любиш чужого, купаючись в самоомані.
Огортає тебе забуття, наче білі шовка,
Обвиваючи вигини вже обважнілого стану.

За сумлінну покору нехай нагородить Аллах.
А пробачити зможе хіба тільки Той, що прощає.
На червоному сході братів нерухомі тіла
Кров'ю ран тебе кличуть на прощу до темного гаю.

Ти не підеш. Ну що ти! Одежу гілля подере.
Шляху сплутана стрічка сама свого краю не знайде,
Навіть небо старе і правічний у ньому орел
Не зуміють пізнати чужої безхрестості зайди.

Ти не підеш. Уже твій потурчений бігає син
По ясинових квітах, по пам'яті зблисків останніх.
Ситі любові зітруть трагічність твоєї краси,
Звіють пахощі степу і всю неповторність світання.

Якщо ж батькове раптом постане обличчя бліде
Перед очі твої, оксамитні прорвавши загати,
Ти, як мати навчила, на себе хреста покладеши —
І отямишся знов, щоб ніколи уже не згадати.

- II. Я іду не по лезу, а вістрями шабель,
Що мене розтинають, немов потурначку:
Безголосо співаю і роблено плачу,
Хочу легко іти, а виходить незграбно.

А куди я іду — до пуття не розкажеш.
І до кого прийду, як адреси немає?
Я дзвінкою луною кочуся по гаю,
Аж допоки не викличу усмішку вражу.

Я відьомського роду — о, прокляті чари!
Я тікаю з полону — обідрана, боса —
Мабуть, марно, бо досі (мій Боже! Ще досі!).
Покарай мене, мамо! — люблю яничара.

* * *

За чиїсь первородні гріхи
По раменах вицьвьохкує кара:
Я родитиму потурнаків,
Виростатимуть з них яничари.
І помчить стоголоса мара,
Почвалають сліпими степами
Котивітер, Незнайжура,
Випийкрові та Витопчипам'ять.

І проситимуть груди меча -
За народження плати «по-свійськи».
Гвалтуватимуть наших дівчат,
Щоб з прокльонами множити військо.
А коли понасвистує рак
Вітру й волі — радітимуть з нами
Котивітер, Незнайжура,
Випийкрові та Витопчипам'ять.

І засіють у землю ножі,
І зросте з них кривава розпука,
Бо давно уже діти чужі
Спородили не наших онуків.
- Ой, синочки! Неправедна гра!
- Ваше горе,- відказують,- мамо,-
Котивітер, Незнайжура,
Випийкрові та Витопчипам'ять.

* * *

Слова, старі, мов баба Горпина,
Сидять на призьбі старої хати.
Вітер вигойдує без упину
Їхні вицвілі шати.

Сидять слова, ворущать вустами, -
Кличуть хрипко померлії речі.
Зійде сонце. В зеніті стане -
Гріє тіла старечі.

Сидять слова — на призьбі, на стрісі,
На лаві, у клуні — байдуже, де саме...
Ще, може, затягнуть старої пісні
Старечими голосами.

І тільки надвечір, у тихім смерку
Чиясь дитина, співом зворушена,
Слова у кошик маленького серця
Збере, мов достиглі груші.

* * *

Над степом пасуться зірки
У синьому сонному житі.
Шепчуть роки і віки,
Потоптані й пережиті.

І плаче, і молиться степ.
І світить свічками васильки.
І чути, як колос росте,
І зводиться груша навшпиньки.

І ладаном пахне полин,
І тиша стоїть молитовна,
І срібна коса ковили
Встеляє розхитаний човник

Чийогось дитинного сну —
Найвищої благодаті...
Кадильниці полину.
І янголи бородаті —

Натомлені сонцем дядьки —
Мандрують в нічний відпочинок.
Пасуться над степом зірки —
Гніді з золотими очима.

* * *

Бідолашний мій хлопчику! Ти вже відчув поразку.
Темні губи стривожено кидають докір землі.
Ти даремно повірив в зрадливу купальську казку.
Ти даремно пішов в зачарований зміями ліс.

Павутиння стежок тебе стримує липко і міцно.
Трави спрагло співають хитання твоєї ходи.
Між вогнем і тобою лежить неіснуюча відстань.
Може, це ще й не папороть: бачиш, як стелється дим?

В такт хитанню гілок безпорадно здригаються вії.
В похололі долоні лягає зневіра жаска:
На відьмацькім вогні догорає остання надія
Самому відшукати примарний купальський скарб.

Мерехтить на устах вогнистий небачений трунок,
Чорна папороть квітне на цілий померклий світ.
Ти побачив її, передчувши мій поцілунок.
Я вкусила тебе — і, звиваючись, зникла в траві.

МОНОЛОГ КУПАЛА

Без змісту. Без сну.
Хай танцюють обвуглені липи.
Останню весну
В їхніх пальцях багаття засліпить.
Імлистий вогонь
Затанцює арканом довкола
Тремтіння мого,
Що вужем виповза із розколу.

Я надто старий.
Мої сни посивіли і зблякли.
З земної кори
Виступає затруєння — маком.
Жадання жарин
Шаленіє на тілі багаття,
Мов правило гри,
У яку я не можу не грати.

Не треба роси,
Хай повзуть по прив'ялених травах
Дзвінки голоси
Вже напівожіночнених мавок,
Що хочуть вина
І шукають спокійного світу.
Із них лиш одна
Все ще вірить, що папороть квітне.

Зі сміху мого
Хай у лісі багаття прибуде.
Ввійди у вогонь!
Він облущить із тебе полуду,
Народить красу.
І постане, тремтлива і біла,
Оголена суть,
На яку одягається тіло.

ГЛИНЯНИЙ ЕТЮД

Вже сонце повертає на сумне,
Зриває листя — свій єдиний спадок.
І усміх дня виліплює мене —
Покірну глину в пальцях листопада,

Обпалює на чистому вогні,
Занурює у сутінки і світло,
І я стаю теракотою днів,
Настояних на попелі і вітрі.

Нехай мені за холод доріка
Останніх хризантем прив'ялий кетяг,
Але в моїх здригається руках
Прозорий стан осіннього букета.

ПОЛИН

- I. Тривожний вир шалених нот.
Розпуки сиві хвилі.
Мій спогад пахне полином,
Зів'ялим і безсилим.

До мене йдуть — та все не ті.
Полин блукає снами.
Його прозора сива тінь
Хрестом лягла між нами.

Тенета днів плетуть дощі.
Громи шугають в небі..
Та ще — полин. Полин гірчить
У спогадах про тебе.

- II. День в зіницях стоїть.
Та з душі пророста
Ніч густа.
І цілунком твоїм
Обпікає вуста
Гіркота.

- III. Це не трута. Цей трунок — настій полину.
Це не мальви — бджолині келихи.
Відпускаю з душі стоголосу луну.
Дні збираю, мов яблука, в пелену.

Пустотливі вітри не торкають душі,
Теплі ночі синіють ожиново.
Тут все просто і тихо.
Тут ходять дощі
Невідомими людям стежинами.

Це б лишитися тут — на руках ковили
Під склепінням ночі високої!..
Але пахне розтертий у пальцях полин
Сумовитим бентежним неспокоєм.

* * *

Твоя Оріяна —
Містична земля язичників —
Для тебе єдина.
Свідомість її відтворить.
Твоя Оріяна —
Варязькі князі запозичені —
Потроху відходить
В напівісторичний морок.

Твоя Оріяна —
Норманські князівни незрівняні —
Зваряжені Лади,
Що кличуть своїх коханих,—
Твоя Оріяна буяє весільними дивнями
І тихо вмирає
В бравурних здриганнях тимпанів.

Твоя Оріяна
Для тебе лишається вічністю,
Але проростає
У первістках згаданим словом.
Твоя Оріяна
Пульсує в генах незлічено,
Чекаючи, доки
Сини не навчаться любові.

Твоя Оріяна
Пригадує сонну минувшину,
Проходить крізь тебе
Тризубом Святої Трійці,
І ти завмираєш,
Незмирено й дивно зворушений
Похиленим прапором
Її ефемерного війська.

ПІСНЯ

*Якісь гульвіси потягли у ніч
За ноги п'яну неспритомну пісню.*

П. Вольвач

Послухай! Не чіпай її — руками.
Чи п'яних менестрелів. Це не чесно.
Вона ж не Allegretto і не гамма,
Вона — багатомірний вічний Всесвіт,

В якому ти — маленьким диссонансом —
Розщеплюєш гармонію на скалки.
Ніхто не вимага від тебе стансів.
Лиш не чіпай згвалтовану весталку.

Хай навіть цілий світ тобі спротививсь,
Не звинувачуй жінку у покорі,
Бо ж зойків за її речитативом —
Не відтворить відзвученому хору.

Не руш її! Вона ж — останній спомин
Того — на повний видих — першоспіву.
Та хай вона хоч тричі неспритомна —
Не п'яна, а замучена в катівнях

Підборами затоптаного духу,
Спаплюженого духу півкраїни.
Не шаленій! Не сіпайся! Не рухай,
Не бий її — шалавою — об стіни.

Хай всі сичі над стріхами кигичуть —
Навік за будь-чий чистіша руки
Та пісня, недоторкана і вічна,
Що іноді впивається з розпуки.

- I. Летімо, сестро!
 Над шляхів сувій,
 Над сивогойдне небо прикриничне,
 Над землю цю, в яку по деревій
 Вростаємо... а може, і ще вище...

Летімо сестро!
 Сиве від лелек,
 це небо, може й нас с тобою прийме...
 Десь пшенича гойдається мале
 І степ вгортає зорі ув обійми —
 Летімо, сестро! —
 Сивоокий степ,
 той, до якого горнутья очима
 усі ставки і марево пуге,
 яке весь час мішається із ними...
 О сестро! Я молю тебе, летімо! —
 Не те.

Щось не летиться, в'яже до землі
 Коріння терну синіми вінками.
 Хай благовіст осінніх журавлів
 перебуде з нами.

...Покотиться попід останній грім
 Не наших днів обірване намисто ...
 І тільки тіні звіяного листя
 летять до калинової зорі.

- II. Вже дні знедолені й ниці,
 Не видно землі крізь рапу...
 Я стріла твою криницю —
 Одну-одніньку в степу.
 Нічим не прив'язане серце,
 Ще й стане сил на ходу...
 Немає в мене відерця.
 Подихаю — та й піду.
 ...Ховається бабчина хата
 Під сонячний вигрітий дах...
 Ще пахне в міській кімнаті
 Твоя полинова вода.

* * *

І ніхто не зустрине
звитяжного юного мавра.
І рабині із радісним виском
не вдягнуться в біле.
Він підійде. Залякне.
Похилиться: Здрастуйте, мамо! —
І скривавлений усміх,
мов птаха, впаде на могилу.

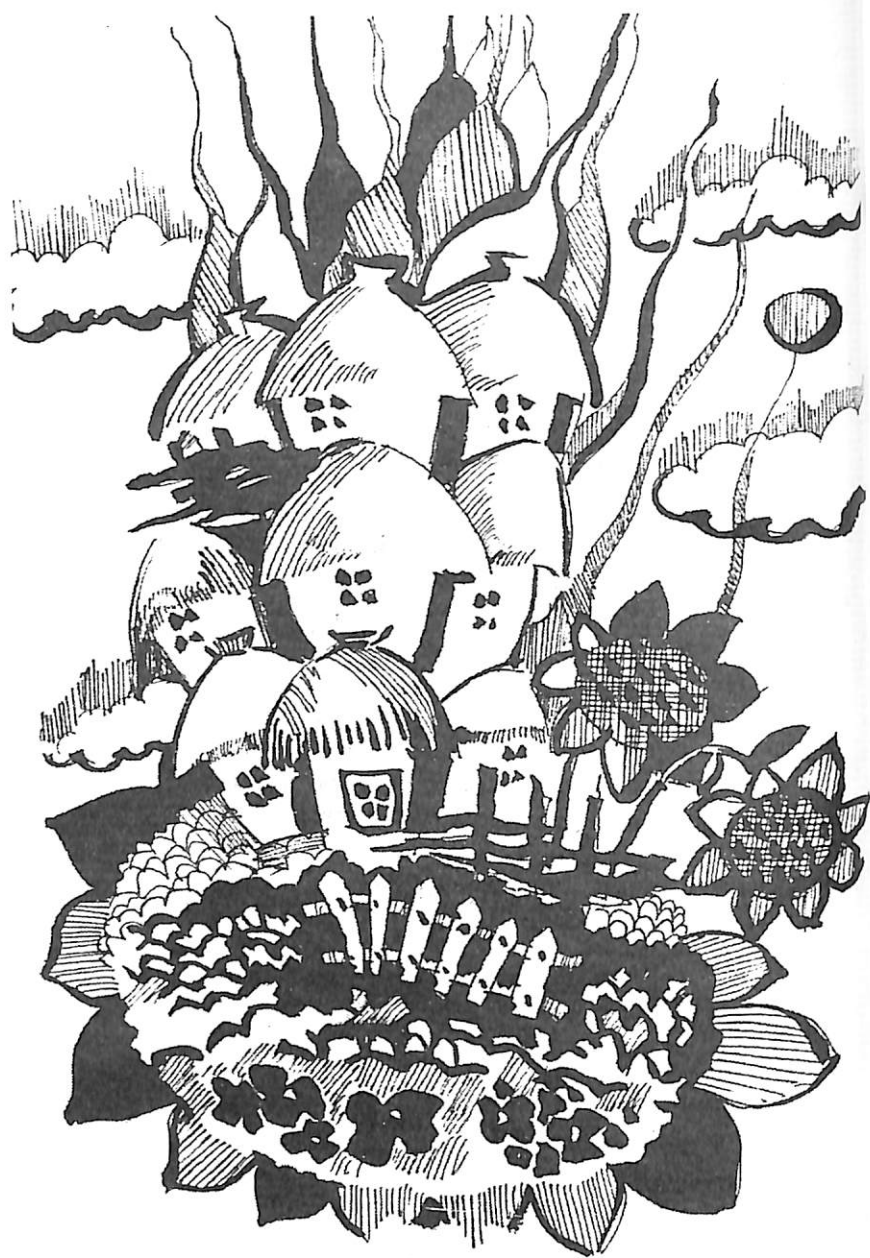
І побачить він сад,
що шютливо прикрився травною, —
Водомети сочаться
прогіркою білою кров'ю.
Закричить над ним вітер
сумною старою совою.
І промчить по душі
здичавілих биків поголов'я.

І ніхто не покличе
раптово зчорнілого воя,
І зустрінуть його
у вітальні безшеселесні тіні.
Він пожбурить меча
і всю ніч буде пити з собою,
Тупо дивлячись в люстро,
що тріснуло на середині.

ПОЛОВЕЦЬКІ ГЕРЦІ

- I. Дія вина і кохання
має відтінок втрати.
Місяць обличчям хана
кривиться над багаттям.
У екстремальних умовах
воїни несудимі.
Стелеться запах крові
теплим червоним димом.
Десь на далекій башті
стогнуть згвалтовані дзвони.
Сутінки дихають важко,
мов напівзагнані коні.
- II. Попри поранення, кров і хиби
ти засинаєш на сні.
Ти без кольчуги майже подібний
до чоловіка і сина.
Вечір вином витікає загуслим,
довшають місячні тіні —
І на вустах розпускається усміх
теплим ім'ям дитини.
- III. — Мамочко! Мамо! Мені болить!
Бачиш — кров на долонях!
Але уста — тінню стріли,
тільки червоні:
- Сльози не для таких, як ми.
Падай на вістря болю.
Поміж приходом і смертю — мить,
мить неосяжна, мов поле.
Слухай. Не плач. Це мечі дзвенять.
Пахне майбутнім боєм.
Батько уже засідлав коня.
Чуєш? Це за тобою.
Гірко і болісно пахне трава
нашим близьким прощанням.
Витри долоні. Іди. Прощавай.
Дай, обійму.
В-ос-та-н-не!..

- IV. Тільки уста — все ще стріла
Решта — стерня в зажинки.
Та, що оплакала і провела —
жовті руїни жінки —
тулиться пристрасно до землі:
— Приймеш? Чи ні? А може?..
Шкіра пригадає дотики сліз —
і пригадати не може.
- V. Знову: цілунок — уста — стріла —
Руки — з плечей — відкинув:
- Ти вже зробила все, що могла —
коли народила сина.
- IV. Любощі й вина із присмаком втрати
кіньми крізь ніч пролетять.
Будем кохатися і гвалтувати
пам'ять — хмільним забуттям.
Ніч розпанахає навпіл заграва,
а через мить у вогні
воїни сплять на потоптаних травах.
Сплять — і кричать у сні.
Мчать, здобувають, гвалтують, платять
кров'ю — за душений крик.
Місячним сльвом остання посвята
сходить на них згори.

ТАНОК
ПРИ
НАРОДЖЕННІ
РАНКУ

* * *

День перетліє. Змаліє хоробрість.
Світло від лампи окреслить мій обрій.

Випито склянку. У склянці — крижинки.
Зболений спокій самотньої жінки.

Тіні химерні — мої охоронці.
Перечекати! Побачити сонце!

Сяйвом зеленим спалахують очі...
О, цей танок при народженні ночі!

Байдуже відьмі у місячних шатах —
Як викликати, кого викликати:

Десь за вікном розчиняється місто
В срібнім тривожнім бряжчанні мониста.

І відхиляє прозору фіранку
Білий танок при народженні ранку

ТАНОК
ПРИ
НАРОДЖЕННІ
РАНКУ

* * *

День перетліє. Змаліє хоробрість.
Світло від лампи окреслить мій обрій.

Випито склянку. У склянці — крижинки.
Зболений спокій самотньої жінки.

Тіні химерні — мої охоронці.
Перечекати! Побачити сонце!

Слявом зеленим спалахують очі...
О, цей танок при народженні ночі!

Байдуже відьмі у місячних шатах —
Як викликати, кого викликати:

Десь за вікном розчиняється місто
В срібнім тривожнім бряжчанні мониста.

І відхиляє прозору фіранку
Білий танок при народженні ранку

* * *

Вікна золотаві пахнуть вечором,
Світло з них сочиться медом липовим.
Друже! Помолись перед утечею,
Щоб легка тобі доріжка випала.

Сонце сходить колесом розпеченим,
Шлях, немов рушник, за обрій стелеться.
Друже! помолись перед утечею
Перуну, Даждьбогові і Велесу.

Чи які ще боги пригадаються,
Чи які молитви прошепочуться, —
Пахнуть спориші прощальним галасом:
Більше залишатися не хочеш ти.

Заклени молитвами плачі мої,
Довгими прощаннями не муч мене,
Тута з моїм серцем заручилася
Чорною іржавою обручкою.

ДВІ КАЗКИ

I.

Я й не бачила, а знаю:
може, степом, може, містом,
Може сонними дахами,
може, поруч, може, десь
В гостроверхій чорній шапці
недоволенням мисливцем
Невблаганний, наче доля,
ходить смуток між людей.

Лук, що вигнувся, мов місяць
і отруйні чорні стріли
Носить смуток за плечима:
ні втекти, ні обминуть
Незворушно і безжально
просто в серце смуток вцілить —
І лишає при дорозі
напівмертву дичину.

Мов тоненька цівка крові,
спокій витече крізь рану,
І легкий, неначе подих,
відлетить безжурний сміх...
Я й не бачила, а знаю:
ходить смуток невблаганний,
І ростуть його стежками
ще не співані пісні.

* * *

Вікна золотаві пахнуть вечором,
Світло з них сочиться медом липовим.
Друже! Помолись перед утечею,
Щоб легка тобі доріжка випала.

Сонце сходить колесом розпеченим,
Шлях, немов рушник, за обрій стелеться.
Друже! помолись перед утечею
Перуну, Даждьбогові і Велесу.

Чи які ще боги пригадаються,
Чи які молитви прошепочуться, —
Пахнуть спориші прощальним галасом:
Більше залишатися не хочеш ти.

Заклени молитвами плачі мої,
Довгими прощаннями не муч мене,
Тута з моїм серцем заручилася
Чорною іржавою обручкою.

ДВІ КАЗКИ

I.

Я й не бачила, а знаю:
може, степом, може, містом,
Може сонними дахами,
може, поруч, може, десь
В гостроверхій чорній шапці
недоволення мисливцем
Невблаганний, наче доля,
ходить смуток між людей.

Лук, що вигнувся, мов місяць
і отруйні чорні стріли
Носить смуток за плечима:
ні втекти, ні обминуть
Незворушно і безжально
просто в серце смуток вцілить —
І лишає при дорозі
напівмертву дичину.

Мов тоненька цівка крові,
спокій витече крізь рану,
І легкий, неначе подих,
відлетить безжурний сміх...
Я й не бачила, а знаю:
ходить смуток невблаганний,
І ростуть його стежками
ще не співані пісні.

II.

Ти за мною посумуєш, так, як водиться й годиться —
Ніч та день, та ще півночі, доки врешті не заснеш.
Ти заснеш, посумувавши, і тоді тобі насниться
Срібнопера дивна птиця, що нагадує мене.

Ти побачиш, як та птиця відлітає у безсоння,
Як здригаються сріблисто два розкинутих крила,
Як вона шугає небом, захиляючись у сонці,
Як боїться впасти в безвість, що між нами пролягла.

Так багато в небі вітру і джерельної розлуки —
Пий та пий, хоч захлинився: срібні пера, білий сніг!..
Ти згадаєш, як на струнах божевільні мої руки
Намагалися зловити відлітаючі пісні.

Ти за мною посумуєш, так, як водиться, як можеш —
Ну хіба що за вустами: що та пісня? — стільки їх!
Спиш натомлено і тихо, і над сном твоїм тривожним
Срібнопера дивна птиця плаче голосом моїм.

ВТЕЧА

Ти плував гординю і гордість:
вчився бути самотнім —
така собі нота
поза акордом.
Тобі подобався Рільке,
хрускіт поламаних стебел,
незвично розставлені речі...
Ти тільки
не міг усвідомити небо
як порожнечу.
Ти закинув ключі всі,
і тікав по вулицях млистих
необерненим Лотом.
Проте, була й та,
що озиралась на місто, —
адже ти тільки вчився
бути самотнім.
І все-таки, розум
опирався її красі:
за пару годин,
коли висохнуть сльози,
залишиться сіль —
і ти нарешті будеш один.
Так ти тікав, —
топтав підошвами смуток
разом з дорожнім пилом.
Герпла рука.
Ти вперто учився бути
самотнім. І ледь заригався всім тілом.
Втішав себе тим,
що просто хочеш загинути
не так, як усі —
інакше. І трішки пізніше.
Чомусь почувався кинутим.
Дратувала тиша.
Стежка здавалась довгою.
Трави кололися.
Зібравши останні сили,
Ти вперто тікав від здогаду,
що подумки молишся,
аби тебе зупинили.

Оглухий від тиші,
Ладний злитись з юрбою,
ти розумів: та, що йшла за тобою,
нарешті тебе залишила.
І вже скам'янівши сіллю,
ладна розтануть на місці,
аби тільки не бачити,
як ти надривно виєш на місяць,
де білим по білому значиться:
«Тільки для божевільних».

* * *

Я люблю його, мамо —
як вірші вічності прагнуть.
Я люблю його стримано —
як люблять готичні собори.
Так люблять полотна Далі
і музику Вагнера.
Так люблять небо і степ,
вітер і зорі.

Я люблю його тихо —
до білого хрускоту пальців,
Розчиняюсь в любові,
мов сіль у вселенських водах.
Я стрічаюся з нею,
як стрічаються двоє блукальців:
Очі — в — очі... вогонь...
і відходять... відходять... відходять...

Я люблю його, мамо —
як люблять дітей і квіти,
Навіть більше — як люблять
свою найдзвінкішу пісню.
Я впустила Любов — як у вікна
впускають вітер,
Та вона не лишилась,
бо їй було надто тісно.

* * *

Весна, мов свічка стоїть. І тихо так!
Від свічки тінню лягла журба.
Ти був найкращою з моїх вигадок,
Найнебезпечнішою з забав.

Всі електрички — за літнім розкладом,
Усі дерева — в зелену тінь...
Я знов потроху стаю дорослою
І вчуся жити на самоті.

У небі стигне блакитна туга.
І кожний подих — ковток весни.
Лягаю спати о пів на другу.
І сплю до ранку. І бачу сни:

Весняний чортик — зелені ратиці —
Аж до світання відгонить сум...
О, як же знову кортить погратися!
Та я — доросла. Нема часу.

* * *

Мамо, сховай мене!
Як мені холодно, мамо!
Все ще незаймане,
Серце зануриться в гами.

Буду за наймичку
Цьому холодному світу.
Страшно як, мамочко!
Кинуся — ніде подітись.

Зламану голочку
В сьайві сховає світанок.
Мамо! Як боляче!
Може, подуєш на рану?

Стигне за віями
Світу безбарвний відбиток.
Мамо! Зігрій мене!
Потім вже будеш судити.

Мамо! Сховай мене!
Це вже така твоя вдача:
Пальцем насваришся -
І, мов маленьку, пробачиш.

* * *

Важка рука лягає на плече —
Так тільки час нагадає про себе,
Народжуючи з пам'яті потребу
Ридати тяжко, мов віолончель,

І схлипувать без жодної сльози,
І бачити, як мляво плинуть руки
В солоному дощі брунатних звуків
Із призвуком останньої грози,

І знати, що дощі вмирають теж,
Що музиканти втомлено змовкають,
Що Одісей покине Навсікаю,
Бо Пенелопа в пам'ять проросте.

РІЗДВЯНІ ЗАМАЛЬОВКИ

- I. Пригадалася казка стара.
Серце тепло й стривожено стислось:
Так багато забутих прикрас
На ялинці смішного дитинства...

Так буває — надходить Різдво.
Забуваються біль і образи...
З давнім другом святкуємо вдвох
Новорічну засніжену казку:

Сніг і сміх... Мов нема самоти,
Хоч тихенько насвистує вітер,
Що порвався старий серпантин,
І улюблену кульку розбито.

- II. Коли зима надвечір входить в місто,
Усі жалі вкриває синій сніг.
Спалахують вогні. Немов намисто,
Видзвонюють і котяться у ніч.

І ви, мій друже, знову, як дитина
Рятуючись від смутку й самоти,
Купуєте ялинку, апельсини,
Якись прикраси, дощик, серпантин...

Зоря стоїть над світом — і не гасне,
І спогади світлішають. І вам
Так хочеться повірити у казку —
Дитячу казку світлого Різдва.

- III. Ти так само, як і я —
Хочеш зустрічі і втечі.
Я без тебе — нічия
В цей різдвяний світлий вечір.
І, маляючи мене
Пензлем пам'яті без краю,
Ти вже знаєш, що мене
Самота в дзеркальній рамі,
Що розтане тужний щем,
Розчинившись у світанні,
Коли виповниться вищерть
Келих нашого чекання.

* * *

Трамвайна зупинка. Ліхтар. Парасоля.
Поламана скрипка. Розпачливе соло.
Чекання бездумне. Здригання безсиле.
Нам навіть не сумно — а так, задощило.
Це ще не межа — тільки рейки трамвайні.
А скрипки як жалі! І скрипальки, звичайно.
Ховатися — ніде. Відвертість (буденна).
Яка жалюгідна, обшарпана сцена!
Це — вартість життя (за розцінками зграї).
А пальці летять! А струна не пускає.
Обоє тремтять — і мелодія, й жінка.
Трамвай. Небуття. Спорожніла зупинка.

КАВА

I. Це божевілья —
жовті будинки
з сірими вікнами,
кава із сіллю...
Хочеш, ця жінка
спогади викине —
мотлох і сміття,
суглинок болю,
крики зволожені...
Сумніви зітре
чорна сваволя непереможена.
Шмаття асфальту
чорними пальцями
сутінки шарпають.
Зоряна смальта
в місячні п'яльця
кинута картами.
Сонце скривавлене
б'ється за горами
плодом невизрілим.
Чорною кавою,
чорною-чорною
ніч моя вистигла.

II. Бачиш? На денці чашки
в кавовій гущі -
то ми.
Темно. Дихати важко.
Ми невсипунці
серед зими.
Чуєш? Там, за стіною,
спить порожнеча.
Мовчи!
З волі придурка-Ноя
чинимо втечу
вночі.
Змії, коти і птахи
тепло примовкли -
сплять.
У опівнічні жахи
жмаканим шовком
вповз переляк.
Ліжко замостиш травою,

Квітку чортополоху
кинеш мені...
Бачиш? Нас тільки двоє.
Тепло і вогко
схлипує ніч.
...Ранок. Вихлюпну каву.
Стане між нами
вічне«якби!»
Знову мене опшукала
синіми снами
ніч ворожби.

III. Сонно покличу я.
Чом ти не йдеш?
Ах, як коричнево
сходить цей день!

Яблуко місяця
долі впаде.
Ах, як невиспано
сходить цей день!

В хмарах запалиться
сяйво руде.
Ах, як безжалісно
сходить цей день!

Сонячним колесом
в небо гніде
Ах, як безболісно
сходить цей день!

IV. Кружляють втомленим вальсом
в хатньому затишку
залишки галасу.
Повільно злизую з пальця
коричневу цяточку.
Прокидаюся.
За вікнами натовп
потріскує сухо,
кроки — мов постріли.
Шукаю халатик,
плетуся на кухню -
мити посуд.

***

Тьмяно чомусь в дзеркалах —
Блякнуть сліпі вогні.
Десь і мене шукали.
Плакали по мені.

Клякли, мов поторочі.
Нипали по світах...
Хтось видивлявся очі,
Шепотом стер вуста.

Довго питався свідків:
Як же я вийшла з гри?
В темряві смикав нитку,
Впущену в лабіринт,

Рвався з тенет плаценти,
Плакав моє ім'я...
Ось вона, зала в центрі.
Тут мала бути — я.

Пошукам край неначе.
Туга в очах німа...
Що ж ти заклад, шукачу?
Бачиш — мене нема.

* * *

Не присягався, не обіцяв,
Не зустрічав, не прощався, не плакав.
Сумно руками торкався лиця, —
Наче шукав нерозгадані знаки.

Не звинувачував, не залишав,
В сні не приходив, у двері не стукав.
Не говорив, що співає душа, —
Пив до краплини стривожені звуки.

Не цілував, не тримав, не беріг,
Не дарував незагойної муки.
Переступав без вагання поріг —
Той, за яким починалась розлука.

В збляклих і сивих очах самоти
Певно, по ньому вже й сліду немає...
А перед тим, як востаннє піти,
Вже на порозі сказав, що кохає.

* * *

Ледь хрипує старенька платівка,
Синій вечір морозивом тане,
Плаче літо, об теплу бруківку
Розбиваючи груди каштанів.
Блякнуть зорі, дзвенить верховіття,
Топче місяць блакитну стежину,
І у цім неприкаянім літі
Гасну я, мов остання жоржина.
Небо блідне розтрощеним люстром...
Хай я видамся ночі смішною —
Панно Осінь! Я ваша пелюстка.
Хоч нещиро поплачте за мною!
Завтра тишу скатують тимпани,
Зарегоче скривавлене лихо.
Панно Осінь! О, панно! О, панно!
Я не варта веселого сміху.
Роззолочене листя пів неба
Приховає від змерзлого світу.
Панно осінь! Ну що ви? Не треба! —
По мені вже відплакало літо.

КІМНАТА

I. Я (надвечір).

Туп... туп... туп... туп...
Не позбутися пут.
Тук... тук... тук... тук...
Із годинника в кут.
Кур... кур... кур... кур...
Курли — з неба до рук.
Кум... кум... кум... кум...
Зелене болотце жаб'ячих мук.
Так... так... так... так...
Так, о мій кат!
Там... там... там... там...—
Два ходи — і мат.
Мар!. Мар!. Чуєш? Мар
Перехрестями рам.
Мак... мак... мак... мак:
Поле крові і кам -
Інь... інь... інь! інь
(Неіснуюче «ні».)
І не — і не — і не — і не
З тим — м — ені.

II. Стеля.

Ти не вмістиш в собі
моє існування.
Ти — лише площина.
Тобі не вистачає бодай
ще одного виміру,
щоб осягти те, що
приховує моє обличчя.

III. Кут.

В дитинстві ти був місцем
мого коліноскхилення.
Мене змушували поклонятися тобі,
мов чужому ідолу.
Тепер у тобі весь час просвічує

обличчя Христа.
Це галюцинація? Чи ікона?

IV. Підлога.

Ти знаєш те, чого не знають
інші:
наскільки міцно
я стою на землі.
Я топчу тебе ногами
і уявляю тебе основою
мого буття:
Що буде, якщо і ти
мене зрадиш?
Добре, що ти непохитна.
Але ж раптом — землетрус?..

V. Стіни.

Іноді мене бере сумнів:
ви взагалі існуєте?
Моя плоть так замурувала мій дух,
що вас я вже просто
не помічаю.
Однаково і поза вами
я в'язень, заточений у
камінну вежу.

VI. Меблі.

М'якими аморфними лапами
мене обіймають меблі.
Фотелі котами кошлатими
з очима кольору неба
в кутах причаїлися тихо:
чекають. Гостей? Чи лиха?

VII. Я (на ранок).

Доброго ранку,
моє відображення в люстрі.

Щось ти сьогодні
невесело дивишся в світ.
Може, не хочеш
шукати шляху? А мусиш.
Мусимо вдвох -
В двох світах, допоки живі.
Я зрозумію, як
розташовані речі.
Ти зрозумієш, що все
навпаки і не так.
День поблукай.
Зустрінемось знову надвечір.
Знову побачитись в люстрі -
чим не мета?

ЗАПАРИЗЬКИЙ НОКТЮРН

*Запоріжжя — місто,
що знаходиться
далеко за Парижем
(зі словника топонімів)*

Заснув мій власний втомлений Париж,
Розставивши оцінки і акценти.
І Ейфелева вежа телецентру
Червоними зітханнями горить,

І дихає натомлено вікно
Задушливими випарами квітня.
Старенька площа стелиться привітно —
Не Етуаль. Хіба не все одно?

До ранку ще якихось п'ять годин.
Кав'ярня. Ніч. Стілець напроти — вільний.
Чоловіки, стривожені і пильні,
В мисливську стійку стали, як один...

Час витече вином. І вже ніхто
Не стане ані зайвим, ні потрібним,
Лиш місяць вигинатемиться срібно.
Танок вогнів. Дівчатка і авто.

Безсонний Всесвіт, наче Голіаф,
Гойда в долоні, площі і провулки...
І десь блукає в пошуках притулку
Маленька і утомлена Піаф.

* * *

*Залишились набої. Пали!
Залишилася скроня. Мішеньь...
С. Пантюк*

Килим зеленого сну,
Візій барвисте осоння.
День золотий промайнув
Теплим цілунком у скроню.

Отже, чекає паром
Через останнє безсилля.
Вибачте, друже Харон!
Я вас, здається, збудила?

Кругла кватирка в вікні —
Замість мотузки і труги:
Ох, як потрібно мені
Перепливти і забути! —

Вражу і власну вину,
Трепт срібняків у долоні...
Килим зеленого сну,
Візій барвисте осоння.

* * *

Дороги дзвінка підкова
Прибита до сотень ніг.
Автобус — вечірній човен —
Несе нас до наших снів.

Ще лишимось ми наодинці,
А доти нам місто чуже
Дарує пакети будинків
І вікон веселе драже.

І, зрештою, вже несуттєво,
Що захід роз'їла іржа.
Хай низки намист ліхтаревих
На шиї у ночі лежать.

Ні — нам нудьгувати не личить:
На біса нам здався мінор?!
Прокинься, сумний мандрівниче,
Кінцева зупинка давно.

РУДОМУ — ОХОРОНЦЮ
НАШОГО ПІД'ЇЗДУ

Мій друже! Навий мені втоми і туги,
Допоки у тебе є місяць, і ніч,
І Шляху Чумацького стоптана смуга,
Де котяться зорі, вози і пісні,
Допоки є голос — замріяно-тужний —
І передчуття, що надходить біда —
Я можу молитись за сина і мужа,
І ще — за коханця. Молитва бліда
Тривожним обличчям задивлена вгору —
Хай святиться вічність, де стрінемося ми,
Де мій навіжений знетямлений ворог
Мої поцілунки вкраде у зими,
Де сплетені в коло колишні дороги
Накриє руками тремталива трава...
Навий мені, друже, хвилину тривоги,
Щоб щастя мене не струїло, бува.

* * *

Шерехтить рудий волохатий день,
Місто гуде, мов гігантська пасіка...
І так хочеться створити шедевр,
Аби прижиттєво вважатися класиком!

Проте, чи у шафу забігли слова,
Чи то сховались у хуру білизни...
Ще б пак — чудова хазяйка! Віват!
Немає поезії — «проза життя».

Отак намагайся шукати стиль,
Розсувати розміру скошені рами!
Кричать дитина й голодні коти,
Мовчать у воді зголоднілі гурами.

Громадяться образи — «свіжі й нові»,
Вривається в вірш гуркотливе місто...
Скоро з роботи прийде чоловік
І традиційно вимагатиме їсти.

Почуватися класиком, мабуть, не зле,
Та викручує руки родинний затишок.
Піду-но зготую геніальний омлет,
Майже класичний за смаком і запахом.

НА ШЛЯХУ В
БЕЗКІНЕЧНІСТЬ

* * *

Я іду у країну
Пломінного пізнання
По слідах, ще гарячих
Тих, хто вчора полинув,
Хто майбутнє світання
У минулім побачив
І палаючим сяйвом
Освітив мою стежку,
І нечутно покликав:
— Ваші сумніви зайві,
Вирушайте в безмежжя! —
Се полум'яним ликом
На вас дивиться Воля,
І її наближати
Маєм подихом кожним...
Бо розімкнене коло,
І ця стежка з-за ґрат вам
Вже не буде порожня.
Бійтесь пустку прийняти
Ви за мрію єдину,
Що збулася нарешті:
Головне — не спинятись,
То — лише відпочинок
На шляху в безкінечність.

НЕВІДВОРОТНІСТЬ

Хто схрестив ці дороги
В запилені сірі розп'яття?
Хто позначив цей вибір
Тривожним безсонням нічним?
Хто приніс у цей світ
Спраглооке мандрівне прокляття? —
Ми шукаємо долю,
Блукаючи слідом за ним.

Хто твердою рукою
Накреслив затьмарений обрій? —
Він впадає ув очі,
Коли не чекаєш біди,
Він лякає і кличе:
Ідеш, передчувши недобре,
Щоб лишити сліди —
Проминуші, непевні сліди.

Хто щомиті тебе
Розпинає на сивому вітрі?
Хто примушує кров
В твоїх венах розносити біль?
І пульсує у скронях
Іще ненароджений витвір,
І здригається в корчах
Твій час, що безболісно збіг.

Час іще витікає
Із вічності чорною кров'ю.
Ти ще можеш устигнуть —
Однаково маєш йти.
Бо нескоро колись
Ти з плачем припадеш до дороги —
І нарешті втечеш
З безпритульності і самоти.

* * *

— А ви?

— І я.

— І ви також на хмари?

Ні-ні, я залишаюся. А втім,
В одному із моїх тривожних марень
Я вас знайду у вашій самоті.

Перечекаю зустріч і простежу,
Як раптом завернувши в інший бік,
Краєчком ви зачепитесь за вежу,
Аби відчути вітер у собі,
Як крадькома ви пройдете крізь браму,
Як ви свій розпач видихнете в зойк,
Як потім вас розшарпає вітрами,
Аби ви розчинилися між зорь —
І відлетить ваш подих млосно-білий,
Щоб хтось на мить затьмарено відчув,
Як помирає в танучому тілі
Передчуття майбутнього дощу.

* * *

Для мене вигадала кару
Урбанізована доба:
Це місто, мов стоокий Аргус,
За мною дивиться в оба.

Під'їзди б'ють нечутним криком,
Газони спінуть на землі.
Не засинають очі вікон:
Хоч два, та дивляться услід.

Минуле звітрюється часом,
Трава встеля сліди пожеж.
А Степ — він вічний і прекрасний,
Але мене не вбереже.

І ось біжу — нещасна Іо:
Ліхтар, тролейбус, димний бар...
А вслід регочеться ревниво
Урбанізована доба.

* * *

Морок востає
у сиві вулиці міста
Теплим корінням
покручених старістю рук.
З вогкого бруду
у небо зривається листя —
Мертве давно.
Але прагне продовжити гру.

Ні. Це не дощ.
Це ридає сіре каміння —
Важко. Без сліз.
Агонічне тремтіння гілок...
Це не весна.
Це осінь зі знаком «мінус».
Мабуть, не холод — уже.
Та ще менше — тепло.

Морок повзе. В непорушному
погляді — сутінь.
Зелень і холод.
Так дивляться змії й коти.
Щуляться місто.
Воно полохливе, по суті.
Сонце вже близько.
Та місто боїться рости.

Сонце, з'явся!
Цей жах вже розчавлює камінь.
Місто помре від асфіксії —
може, за мить.
Разом із вікнами.
З птахами, дітьми й жінками!
Сонце — за хмарами.
Сонце байдужо мовчить.

* * *

Місто. Вогні — неприборкані бісики —
Спрагло чатують на кроки.
Ніч заплатила монетою Місяця
За переглілий неспокій.

Сиві квартали із кригою в змові
переплітають тенета.
Щедра оплата. Лише за умови
з неба дістати монету.

Руслами вулиць в хрестовім поході
в небо іду безпорадно:
Це не монета, це щит Господень,
вкритий емблемою зради.

Темний провулок пульсує луною.
Кроки дрібочуть панічно.
Місто. Тривога. І десь наді мною
Місяць таврує Вічність.

* * *

Згуслим екстазом п'яного вина
Капає сонце у очі голодні.
Чуєш пульсацію? — То війна
Нашої крові із нашим «сьогодні».

Чуєш — у скронях — дзвін: почалось?
Це — алергія на вітер історій.
Серце! Видзвонюй! Здається: ось...ось —
Вибухнуть вени скривавленим хором.

Вітер і вечір, заграва і кров,
Змито поразки і амнезію,
Наша свідомість впадає в Дніпро
Кров'ю епохи і кров'ю Месії.

В небо ще довго рости, мов траві,
Пристрастно марити зоряним криком...
В тілі — в'язниці — пручається Він —
Арій і Скит, землепашець і вікінг.

Губи спікаються. Терпне рука.
Рабе! Не бійся зухвалих емоцій!
Ти

засинаєш

невчасно. Чека-а-ай!

Спить. І вважає себе переможцем.

***

Ані слів, ані крапок, ні ком.
Це — фінал: божевільня і морфій.
Ми ставали сипучим піском.
Ми ставали болотяним торфом.

В наші очі вросла імли,
Нам кістки оплітало коріння.
І ходили по наших кістках
Безіменні безшелесні тіні.

Мов прокляття, мов карб ворожби
Забуття овівало нас вітром...
Та вода із цілющих глибин
Прибувала, бо прагла до світла.

А над нами знамена тремтять.
Хтось волає про Смерть або Славу...
Тих, хто винен нам наше життя,
Від учора шиковано в лави.

Їм наказано йти до зірок,
Їм роти покривило екстазом...
Той, хто зробить малесенький крок,
Вже не встигне віддати наказу.

Ляже морок у очі скляні,
Мов китайка із сірої повсті...
І сміється вода в глибині -
Світлий демон майбутньої помсти.

І К А Р

I. Граючи в дартс,
    поцілюєш птахами в сонце.
Пахне паленим пір'ям.
    Проте, в «десятку»
Ще не ввіткнулася жодна.
    В твоїй долоньці
Стріпує крильцями
    чорна сполохана латка,—
Тиснеш і тішишся.
    Погляд склянить погорда,
Бо тобі очевидна твоя безкарність.
Залишки пір'я
    збираєш в латану торбу.
Сонце притягує. Сліпнеш.
    Це фатум, Ікарє.
Сонцетяжіння в тобі
    тужливо кигиче
Криком вмираючих птахів —
    тепло і м'ясо.
Є щось пророче
    в твоїй нелюбові до свічки,
Що опалила на світанку риданнями воску.

II. Білоденне минання чужих каравел
чорнопінних полів прориває байдужість,
і виростає дружно
золотаве вітрило світання нове.
Ружі
зацвітають під крилами дивних вертань
З чужинецького вирію
в пісню свою.
То якою ж я мірою
зміряю грань,
над якою, мов Сіріус,
біло стою —
чую: — Стань!
Чи не буде тобі забагато дощу? —
ти ж просив лише кухоль брудної води...
І ну, куди?
Я тебе все одно не пущу.
Перейди

мою пісню, мов поле: не сходи, а пар —
є надія, що може, на торік засіють...
А у тебе вагань — мов зірок у Стожар.
Я вже зорями маю. Пробач: ностальгія.
Я — Ікар:
його тіло угноїло землю, де я
проростаю, мов спогад про близькість до мрії.
От і є: ностальгія.
Тут же поруч кургани самотні стоять
і сивіють.
От і все. Моя мова дзвінка і проста,
наче крик джерела, що народжує воду.
Де та врода?
Тільки й є, що співучі уста
і свобода.

СОНЯЧНА СИМФОНІЯ

Грають бурюльки прелюд у третій октаві.
Січень марніє снігами до чорноти.
Розсипом яблук у сніг покотились заграви,
Ноти сонячних відблисків
впали на сиві дроти.

Тиша миттєва. І от почалася стривожена
Тема штучного вітру, знятого полами пальт.
Решта бринить монотонно. І пада знеможено
Перша частина — Andante — краплинами
на асфальт.

Потім партію флейт
вітер носить невпинно:
Зірветься голос — щораз починають нове.
Так виникає Prestissimo — друга частина.
З тріском ламається крига,
мов струни на скрипці рве.

Скрикне останнім зблиском полум'яна кода,
Сонячних нот на дротах розірветься сіль...
Так — Maestozo — третя частина відходить.
Першої лампи в вікні
медова краплина дзвенить.

ВЕЧІР. ЛАМПА.

Хочете золота? — Повні жмені,
Повні кишені — якщо дозволите.
Хочете золота?
Фрази і речення,
Здебільшого ввечері, —
Ніч розколоту.
Хочете — світла?
В обличчя й долоні —
Зоряним дзвоном
Вітри розхитані.
Хочете — світла?
Беріть і пийте.
Скинуться вії...
Теплого жита —
Хочете світла?
Напоєні очі,
Реквієм ночі —
В двері відкриті.
Пряного холоду,
Синього співу,
Вогнистої ниви —
Хочете — золота?..

* * *

С.П.

Розхристана душе, тривого клапітна!
Еластику шкіри — шматтям на смітники.
Вустами, губами, руками, лапами —
Хапайте, чим можете, вітхозавітники.
А я — мовчатиму. Я — мовчатиму,
Аж поки й серце слинявим дотиком
Бридота різна розірве на атоми,
Розшарпа по норах: у лампи — гнотики.
І я світитиму, я — світитиму.
І кров замість гасу шипітиме сморідно...
На Данко — плювали, мене — жалітимуть.
Вже й діти їхні виростять бороди,
Вже й їхні онуки до світла притуляться:
Кому вже «до лампи» — тому не погіршає!
Я навіть собак на покручених вулицях
Навчу плюватись моїми віршами!
Змовкаю: тванню залиті гавані,
Що нею ночами пекло студять.
Застигне порфір, народжений лавою, —
І тільки вогню у душі не буде.

* * *

Судом в'ється на вустах —
Вуста пручаються, готові
Сказати «ні», сказати «так»,
Або не мовити ні слова.

В очах багаття мерехтить,
І сумнів плавиться в багатті:
Чи то зятись,
Чи зрестись,
Чи просто
Вмерти на розп'ятті?

* * *

Вуста набрякають криком.
Вуста готові розкритися.
Так марить іконним ликом
Відлучений від церквиці.

Свідомість готує втечу.
Чекально чорніє Голгота.
Юродивий юний вечір
Несе на плечі скорботу.

Ти тупцяєш в порохняві.
Ти чуєш запах живиці.
Плече підставляєш мляво,
Скорившись кармічній звичці...

Лишаєш хлібину калікам,
Не маючи часу помітити,
Що замість безтямного крику
Шепочеш смиренну молитву.

* * *

Неточні дані -
не зовсім те, що облуда.
Завжди залишається відступ
у власну гідність,
Аби почуватися вільно
серед життєвого бруду
І усвідомити відчай
як необхідність.

Це досить чесно,
хоч і не зовсім мудро,
Бо ще не час
всмоктати вологу губці.
Залежно від того,
як зवेशся — Петро чи Юда —
Твій шлях, відповідно, —
покаяння чи самогубство.

У світ приходить весна.
На сході сіріє.
Зоря стоїть в головах —
висока й нетлінна.
І навіть та,
котра не зветься Марія,
Не гарантована від втрати
єдиного сина.

* * *

Кара за перший злочин,
Кара за перший гріх —
Весноприсвятні очі
Кольору злої зорі,

Тої, що впала і згасла,
Жодних не сповнивши мрій.
Діти жорстокого часу,
Ми сміємося вгорі —

Переливаєм зневіру
З келиха неба у ніч,
Доки світанок сірий
Дим подарує стерні,

Щоб припинити пожежу
(Де та прекрасна мара?)
Попіл мандрує в безмежжя
З поля, де впала зоря.

Там вже нічого не вродить —
Ні для людей, ні для нас.
В небо не вирвуться сходи,
В землю не прийде весна.

Будуть чорніти пророчо
Груди землі старі —
Кара за перший злочин,
Кара за Євин гріх.

* * *

П'яний вітер вештається містом.
Час летіти. Інші вже летять.
Мабуть, я трималась надто міцно
За міфічне Дерево Життя.

Мить — і відлечу у ранок млистий.
Мамо-Земле! Мамочко! Не плач!
Буде листя. Буде інше листя.
Слід лиш зачекати до тепла.

Світ, що став безрадісним і сірим,
Буде видивлятися весну...
Мамо-Земле! Кожному — свій вирій.
Я не птаха. Я не повернусь.

Я зреклася сумнівів і суєт.
І на цій шляху без вороття
Жаль лише птахів, які вартують
Облетіле Дерево Життя.

* * *

Холодна осінь... відки ця печаль?
З яких глибин
така джерельна туга?
З яких тривог, смішних і недолугих,
Майстерна ткаля виткала мій час?

З яких небес цей білий зимний дощ?
З яких далів оця мандрівна втома?
З яких шляхів — я вже відколи вдома —
Цей сивий пил в долонях темних площ?

З яких віків прийшов цей пілігрим?
Я відчинила. Пил дорожній змила.
І хліб, і постіль
навпіл поділила,
І біль його — за правилами гри.

З яких довкіль
світання це встає?
Куди цей шлях? В яку німотну безвість?
Яка печаль! Дощу холодне лезо
Тне чорний обрій. Кожному — своє.

* * *

...попіл.
Дивися: ти кажеш, брудні долоні?
А потім?
Мара на грані безсоння:
Акрополь.
Точніше, те, що від нього зосталось —
попіл,
вітру відданий на поталу.

...попіл.
Летюча сивина молодих.
Копи
уже-не-мрій на долонях води.
Клопіт
невеликий — прибрати те, що лишилось —
попіл.
Легкий. Теплий. Білий.

...просто попіл,
готовий злетіти і розчинитись:
не схопиш,
втече.
Це не зневага — боронь
Боже. Це колір моїх очей
і батькових скронь.

* * *

Ти не зумієш відшукати
Цієї стрічки рваний край.
Яка тривожна і дзвінка ти!
Яка страшна у тебе гра!

Ось — темний берег материзни.
Він меншає. Тобі болить?
Ах, пізно, Аріадно, пізно!
Ламання рук. Солоний схлип...

Егеї — вмруть. Тезеї — зрадять,
Діоніс викраде цноту —
І струять вина Аріадну,
І хмелем коси заплетуть.

І буде в погляді горіти
Вже не жертовна зла любов,
А нитка — та зрадлива нитка —
І тричі проклятий клубок.

АМФОРА

Краплі в дно душі:
кап... кап...
Звідки тут вода — у пісках?

Смуток у мені:
хлип... хлип...
Сполохи в воді
зі.

Божевільний шал: скрип, хруст...
Не торка вода
вуст.

Палить смерть руда: спи... спи...
Божевільний мій,
пий!

Глина стерпить все: жар, біль...
Сохну: час води
збіг.

* * *

Звичайнісіньке поле —
Нічим не різниться від інших —
Звичайнісіньке здалеку.
Боже мій! — Диво із див...
Взявши місяць за серп,
Я підхожу туди, де мій відчай,
Кимсь засіяний в душу,
Мов колос важкий, зародив.

Він, отой незнайомий,
був щедрим, либонь, чоловіком:
Жну колосся, — та щось
Ні кінця ані полю, ні дню...
Видно, їстиму хліб той
І жатиму ниву довіку.
Озираюся — побачу
Стерню аж за обрій, стерню.

* * *

Маячня. Це якась маячня.
Я не вірю. Не вірю! Не вірю!
Це не осінь. Не дощ. Не стерня.
Я не хочу летіти у вирій!

Ще не час. Ще проміння косе
Зігріває волосся і воду.
Я іще не співала пісень,
Від яких перехоплює подих.

Ще не спита моя самота.
Ще мої не розсипані чари.
Я іще не блукала отам —
Де тривожно золотяться хмари.

Ще найкращі дощі не злились.
Я ще п'яна моєю весною.
Ще не осінь. Це буде колись.
Точно буде. Але не зі мною.

мамі

Жінко! Ваша величносте!
 Королево світанку!
 Пані теплого вітру
     і ясного дощу!
 Серед справ повсякденних
     ви сумна емігрантка
 З міста мрії дитячої...
     Добре, мовчу.

Хай принаймні сьогодні
     буде тиша тендітна:
 Може, так Вам і краще —
     наодинці ні з ким.
 Ви щасливі — обов'язком,
     вірністю, дітьми...
 Чи щасливі ж коханням —
     п'янким і терпким?

Запах Ваших долонь —
     материнський і вічний,
 Русло Вашого голосу —
     срібло старе...
 Та невже ж Ви не знаєте?
     Жінко! Ви — річка,
 Ви освячені вічністю.
     Що ж Ви? Вперед!

Вам ніхто не завадить.
     А що там, за рогом —
 Розпізнає за звуками Ваша душа.
 Жінко! Ваша величносте!
     Вічне коло дороги,
 По якій навіть Всесвіт
     у путь вируша.

Ви ніколи не станете скарбом чи річчю:
 Плаче вічно й невпинно стрімка тайна.
 Жінко! Ви мене чуєте? Прагніть! Ви — річка:
 Вічно — разом з притоками. Вічно — одна.

* * *

Я люблю тебе так,
як не сміють любити інші.
Ця любов — не відзнака,
і може, тому страшна.
Вона тільки і знає,
що сліпо родити вірші
І вмирати щовечора,
мов викидатись з вікна.

Це — любов-самогубство,
предтеча того цинізму,
Який струїть тебе
в найсвятішу для тебе мить.
Ми впадем, наче листя —
обоє впадем донизу
У холодні і мертві
долоні німої зими.

Нам недовго страждати —
ця крига печально розтане.
Ми розчинимось в повені,
марно шукаючи дна
І народимось знову,
відчувши у корчах останніх,
Як стрілою травини
крізь нас проростає весна.

* * *

Забарились волхви із святими дарами,
Пересохлі уста кривить усміх оскомний.
Неприкаяний блазень шукає браму —
Неприкаяний блазень хоче додому.

Через площу напроти жонглюють мечами —
Мегакрик, мегасміх, мегазбочення, мега...
Неприкаяний блазень шукає печалі
Хоч в одніньких очах крізь зсудомлений регіт.

Захлинаючись сміхом крізь спазми одчаю,
В серці мрію плакає, тихеньку, мов мишка:
Вдома мама заварить міцного чаю,
Напече пиріжків і постелить ліжко.

Ось хапають за руки якісь Месаліни.
Ах! Оце б закричати — і лобом об стінку!
Або ткнутись з плачем у рідні коліна.
І щоб потім наснилась кохана жінка.

Але шоу триває, бо має тривати —
І в роззявлені рти божевільним зівакам
Кострубаті слова він пожбурює: нате! —
Наче хліб і кістки зголоднілим собакам.

— Ах, та смійтеся ж! Смійтеся, відьомські поріддя!
Я — веселий нахаба, брутальний хлопчисько!
Неприкаяний блазень під гримом блідне,
І стоїть над ним місяць — печально і високо.

* * *

Так вже в нас віддавна повелось:
Твої очі, мов пальці незрячих, —
Бачать руки, уста, волосся,
А обличчя всього — не бачать.

І тому ти чатуєш тривожно,
І не спиш, затаївшись на чатах, —
Хочеш вірш передбачити кожний,
Чи, принаймні, його прочитати.

Ти чатуєш на мене, на справжню
На узбіччі незвичної рими,
Щоб спинити, схопити — назавжди! —
Між словами, правічно старими.

Чи ж пізнання у плоді та листі?
Чи воно не у серці холоне?
Зупинися! Спочинь! Розчинися
У моїх невагомих долонях.

Що ти можеш уледіти в слові,
Крадькома зазирнувши у вірші? —
Безліч масок моєї любові.
А обличчя у неї — інше.

* * *

Я не буду такою,
Якою донині була.
Ледь торкаю рукою
Уламки вітражного скла. —
Плач осліплених вікон,
У які зазирає одна
Бутафорського крику
Тривожна і справжня луна.
Що вона не накоїть -
В усьому лиш я завиню.
Я не буду такою,
Якою була до вогню,
До фінальної сцени,
Де так і нескаране зло.
Я ніякий не Фенікс,
Я просто останнє тепло.
Та залишиться білим,
Якщо навіть згаснуть сонця,
Мое спалене тіло,
Що стука у ваші серця.

* * *

Опливає свіча. Ні! Це місяць на обрій зіперся.
Розпускається квітка. Чи сонце. То й морок мине.
В жовтих латах плаща я стаю до щоденного герця
Із собою і світом, який зневажає мене.

Мерехтливий вогонь невблаганно окреслює коло,
Та хода моя пружна — знаку не шукаю вгорі.
Жаль волосся мого золотий неприборканий шолом
Захищає не дуже від дротиків, списів і стріл.

Та доносить луна голоси побратимів крізь тишу.
Запах крові тривожить. І келихи сповнені віцертъ.
Пиймо, браття! По нас залишаються діти і вірші.
Отже, хто переможе, — скажіть мені, —
Слово чи смерть?

* * *

Ти пальцями вrostав у чорну ніч
І зерно літер сіяв на папері.
І всі мандрівні звуки і вогні
У тіні запліталися химерні.

З безсоння перетлілого твого
Народжений, аби зігріти чаю,
Патлатий ненажерливий вогонь
Чекав твого зім'ятого одчаю...

Ти стримував липку безсилу лють.
Стривожену пільму ховали вії.
Цю білу ще не торкану рілляю
Ти проклинав. І сіяв, сіяв, сіяв —

Зернина по зернині. Знову, знов...
Щоразу зарікався: це — остання.
Аж поки вмерла ніч. І за вікном
Холодний ранок вибухнув світанням.

Час болю і чекання врешті збіг.
Ти й не збагнув -- усе було буденно —
Що Слово підкорилося тобі,
Як лінія скорилася Родену.

* * *

Такі ми є — не добрі, не лихі —
У самопізнанні на рівні генів.
Усе, що нам лишилось від птахів —
Тужавий крик, затиснутий в легенях.

Самих себе шукаючи вгорі,
Ми дихаємо важко, але гордо
І спрагло мовчимо, допоки крик
Всотається у кров і хлине горлом.

І в березневий напівмертвий сніг
Крізь чорні губи, спечені у кратер,
З нас витечуть скривавлені пісні.
Яким колись судилося літати.

І прийде час тремтливої роси,
І приховавши усміх таємничий,
Ми станемо травою — «прах еси...»,
Пташиний спадок видихнувши в вічність.

* * *

Дивись! Я з гілки ніч зірву
І заховаю до кишені.
Ще виростить собі нову
Старий прискіпливий учений.

Ще виростить... А ця — мені.
Вона вмістилася в долоні
І на самісінькому дні
Ледь-ледь відсвічує червоним.

КРИЛА

Я маю печальний досвід.
Не треба більше безумств:
Вже стільки скапало воску,
Вже стільки пір'я внизу.

Зирну - пропече, мов постріл:
Це ж мій незагойний слід —
Подушка на кожну постіль
Закоханих при землі.

Мені і вночі не темно,-
Вже стільки там тих свічок...
І знову — та сама схема:
Зустрітись. Гукнути: — Що,

Легімо туди, до слява?
Зустрітись: крило, рука...
— Не бійся, ні-ні, це зайве!
О, світку мій!
Знов — Ікар.

І І. А ті подушки —
Такі вже м'які та пишні.
Не бійся пільми —
так ясно горить свіча.
Я зараз прийду.
Я просто подихать вийшла:
Бракує повітря
шаленим моїм ночам.

Ні-ні, не тривожся,
уже не вернути чарам.
Уже і не згадую.
Може, коли-не-коли:
Давно це було.
Втомилась втрачати пару.
Боялася лету.
І хтось мої крила спалив.

То що, як світання? —
мене вже не кличе світло,
Хіба що заплута

промінчик в моїй косі.
Я щойно із саду.
Роса на щоках? То витри.
Не хочеш літати —
ходи по землі, як всі.

III. Ви бачили калічну птицю?
Гукне небес високий злам,
Вона рвонеться... Не летиться:
Немає другого крила.

Ще мить, ще змах... Та ні, несила.
Співай, співай же, не мовчи!
Правічна пам'ять скніє в тілі —
Про змах. Про зліт. Про височинь.

А сил — лише здригатись кволо.
А у птахів — немає сліз.
Високим злетом плаче голос,
А тіло клякне при землі.

Хтось відволік творця і ката —
І він забув, коли творив,
Що їй судилося літати
І шаленіти між вітрів...

Не знаю, може, так і треба.
А погляд, погляд же кричить:
— О, дайте, дайте трохи неба
Моїй розкриленій душі!

IV. Бери мене, вітре!
Я довго була сліпа.
Та тільки вночі
пекли і боліли крила.
Купай мене, небо,
в твоїх золотих снопах!
Візьми моє тіло —
прозоре...І вільне, вільне!

Спали мене, сонце!
Я тут! Я воскресну — знов!
Дивись в мої очі:

я вже не боюся світла.
Відчуй, як нестямно
п'яним золотим вином
У крилах моїх
вібрує й дзвенить повітря.

Бери мене, вітре!
Я прагну нових безумств.
Я хочу напитись
твоеї терпкої сили!
Я знаю, він тужить —
десь там, далеко, внизу, —
Такий маленький-маленький.
І зовсім безкрилий.

СПОЧАТКУ БУЛО — СЛОВО.

Перебуде цей грішний світ
Свій призначений термін,
Відсміються лелітки в траві,
Перепаляться нерви,

Відпульсують горінням сонця,
Заніміють орбіти,
І потраплять в тенети Ловця
Іх сповільнені ритми,

В крик напруги перейде тепло,
Стрілом скінчаться Лови...
Все закінчиться, як почалось,
І залишиться — СЛОВО.

Марина Брацило народилася в 1976 році в м. Запоріжжі. Аспірантка Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. Лауреат обласної премії для обдарованої молоді (1993, 1995), дипломант Міжнародного конкурсу молодих літераторів «Гранослов» (1994, 1995), нагороджена заохочувальною відзнакою літературного конкурсу видавництва «Смолоскип» (1997). Лауреат V Всеукраїнського фестивалю «ЛІР» (1997).

Автор поетичних збірок «Хортицькі дзвони» (1995), «Благовіст» (1996), «Мелодія вічних прощань» (1997) та численних публікацій у вітчизняній періодиці. Член Національної Спілки письменників України з 1997 року.

Успішно працює в жанрі авторської пісні. Постійний учасник літературно-мистецьких акцій.

ЗМІСТ

ПАПЕРОВІ САНИ

Запряжу паперові сани	6
Портрет на побутовому тлі	8
Казочка	9
Трава уже торкається плеча	10
Земляки мої!	11
Я хочу на пасіку, в літо щедре	12
Я так заборгувала вам, степи!	14
А що ввижалося мені	15
Складень. Триптих	16
Насінневий сухенький лускіт	18
Мій батько возить сояхи з городу	19
Перехрестіть мене, бабуню... ..	20
Вітри регочуть в димарях	21
Молитви вечірні	22
Потурначка	24
За чийсь первородні гріхи	25
Слова, старі... ..	26
Над степом пасуться зірки... ..	27
Бідолашний мій хлопчику!	28
Монолог Купала	29
Глиняний етюд	30
Полин	31
Твоя Оріяна	32
Пісня	33
Легімо, сестро!	34
І ніхто не зустріне... ..	35
Половецькі герці	36

ТАНОК ПРИ НАРОДЖЕННІ РАНКУ

День перетліє... ..	40
Вікна золотаві пахнуть вечором... ..	41
Дві казки	42
Втеча	44
Я люблю його, мамо	46
Весна, мов свічка стоїть... ..	47
Мамо, сховай мене!	48
Важка рука лягає на плече	49
Різдвяні замальовки	50
Трамвайна зупинка. Ліхтар. Парасоля... ..	51
Кава	52
Тьмяно чомусь в дзеркалах	55
Не присягався, не обіцяв... ..	56
Ледь хрипує старенька платівка... ..	57

Кімната	58
Запаризький ноктюРН	61
Килим зеленого сну	62
Дороги дзвінка підкова...	63
Рудому — охоронцю нашого під'їзду	64
Шерехтить рудий волохатий день...	65

НА ШЛЯХУ В БЕЗКІНЕЧНІСТЬ

Я їду у країну	68
Невідворотність	69
— А ви? — І я...	70
Для мене вигадала кару	71
Морок вростає у сиві вулиці міста...	72
Місто. Вогні — неприборкані бісики...	73
Згуслим екстазом п'яного вина...	74
Ані слів, ані крапок, ні ком.	75
Ікар.	76
Сонячна симфонія.	78
Вечір. Лампа.	80
Розхристана душе, тривого клапітна!	81
Судом в'ється на вустах...	82
Вуста набрякають криком...	83
Неточні дані — не зовсім те, що облуда...	84
Кара за перший злочин...	85
П'яний вітер вештається містом.	86
Холодна осінь... відки ця печаль?	87
...попіл.	88
Ти не зумієш відшукати...	89
Амфора.	90
Звичайнісіньке поле	91
Маячня. Це якась маячня.	92
Жінко! Ваша величюсте!	93
Я люблю тебе так, як не сміють любити інші	94
Забарились волхви із святими дарами...	95
Так вже в нас віддавна повелося...	97
Я не буду такою...	98
Опливає свіча.	99
Ти пальцями вростав у чорну ніч...	100
Такі ми є — не добрі, не лихі	101
Дивись! Я з гілки ніч зірву...	102
Крила	103
Спочатку було — СЛОВО	106
Про автора	107

Літературно-художнє видання
Брацило Марина
СОНЦЕТАЖІННЯ
Поезії

Редактор Н. В. Астаф'єва
Художнє оформлення
Т. П. Гредньова
Макет О. Андросов

Здано до набору 19.11.2001. Підписано до друку 23.11.2001
Формат 84x108 ¹/₃₂ Тираж 100 прим. Гарнітура Лазурський.
Друк. арк. 3,375. Папір офсетний. Друк офсетний. Зам. № 4769.

Віддруковано з оригінал. макету
в Запорізькій міській державній комунальній друкарні
«Дніпровський металург»
вул. Антенна, 4. тел. 34-13-30

